

УРОК № 1

ТЕМА: **ЗНАЧЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ХХІ ст.
ОРИГІНАЛЬНА І ПЕРЕКЛАДНА ЛІТЕРАТУРА
В СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Мета: обговорити з учнями значення художньої літератури для людини ХХІ ст., проблему формування читача в епоху цифрових технологій, роль перекладної літератури в діалозі культур, у розвитку особистості; розвивати усне мовлення, уміння працювати в парі, формулювати та обстоювати власну позицію, коректно вести дискусію, розвивати творчі та аналітичні здібності; прищеплювати інтерес і любов до читання, виховувати усвідомлення важливості читання художньої літератури в житті людини.

Компетентності, що формуються: *предметні* — розуміння значення художньої літератури для розвитку суспільства та особистості, знання особливостей художнього перекладу, його різновидів; *ключові* — спілкування державною мовою (уміння тлумачити поняття «читач», «діалог культур», «оригінал», «художній переклад»); соціальна та громадянська компетентності (толерантне ставлення до культурних надбань інших народів); обізнаність і самовираження у сфері культури (усвідомлення ролі художньої літератури для світового культурного поступу).

Обладнання: картки з висловлюваннями видатних людей про значення книжок і читання (одна на парту).

Тип уроку: комбінований урок.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бесіда

1. Які художні твори ви прочитали влітку? Яке враження вони на вас справили?
2. Які художні твори вам більше подобаються: сучасні чи твори класиків літератури? Присвячені проблемам сьогодення чи твори про історичне минуле, фантастичні? Що вплинуло на формування вашого літературного смаку?
3. З якою метою ви зазвичай читаете художню літературу?

Слово вчителя

Починається новий навчальний рік. У 10-му класі на вас чекає знайомство з шедеврами світової класики та сучасними творами. Навіщо сьогодні дітям, підліткам і дорослим читати й вивчати художню літературу? Яку роль у розвитку та житті

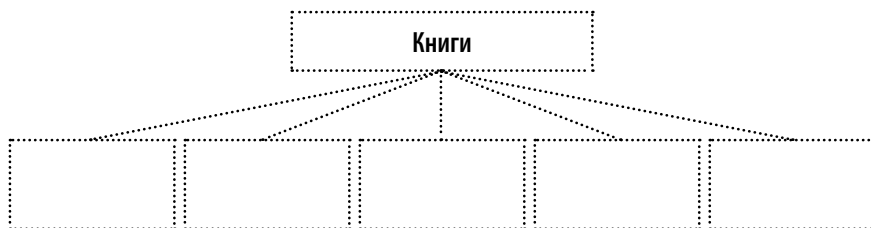
особистості відіграє література? Як виховати в людині бажання читати? Чи потрібно це робити? Над цими та іншими питаннями поміркуємо сьогодні на уроці.

III. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ УРОКУ, ФОРМУЛЮВАННЯ РАЗОМ З УЧНЯМИ МЕТИ УРОКУ

IV. СПРИЙНЯТТЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Виконання завдань

- Прочитайте на картках висловлювання видатних людей про значення книжок і читання. Складіть за ними узагальнюючу схему «Значення книг у житті людини».

КАРТКА

У книжках є особлива чарівність; книжки викликають у нас насолоду: вони розмовляють з нами, дають нам добру пораду, вони стають живими друзями для нас

Італійський поет XIV ст. Франческо Петрарка

Читання добрих книжок — це розмова з найкращими людьми минулих часів, і до того ж така розмова, коли вони повідомляють нам лише найкращі свої думки.

Французький філософ XVI—XVII ст. Рене Декарт

Я був вихований на законах, і це дало мені уявлення про темний бік людства. Тоді я став читати поезію, щоб пом'якшити це враження і дізнатися про світлий бік.

Американський політичний діяч XVIII—XIX ст., президент США Томас Джефферсон

- Усі прочитані вами висловлювання належать представникам минулих епох. Поміркуйте, чи змінилося значення літератури для людини у XXI ст. Обґрунтуйте свою позицію. Якщо змінилося, доповніть схему своїми міркуваннями про роль книги.

Дискусія

Ми живемо в епоху цифрових технологій, що все більше захоплюють людство. Водночас, за статистикою, все менше людей регулярно читають. Наприклад, у 1999 році американець читав у середньому 10 книг на рік, а у 2006 році кількість книжок зменшилася

вдвічі. В Україні кількість людей, що регулярно читають, кожні 5 років зменшується на 5 %. Чи пов'язані, на вашу думку, поширення цифрових технологій і падіння інтересу до читання?

Учні обирають позицію (пов'язані чи не пов'язані поширення цифрових технологій і падіння інтересу до читання) та дискутують. Клас намагається дійти спільного висновку.

Обговорення проблемних питань

1. Сьогодні гостро стоїть проблема дитячого читання, адже діти нечасто цікавляться книжками. Психологи радять залучати дітей до читання за допомогою такої тактики: завести вдома велику бібліотеку; дозволяти дитині читати те, що їй подобається; не примушувати дочитувати книги до кінця; не ставити жодних умов; читати дитині вголос, читати разом із дитиною. На ваш погляд, чи ефективні ці поради? Яку пораду додали б ви?
2. Поміркуйте, що можна зробити (окремим людям, громадським організаціям, владі), щоби долучити до читання підлітка або дорослу людину.

Виконання завдання (в парі)

Використовуючи ідеї, що виникли у вас під час обговорення останнього питання, складіть програму «Формування читача в епоху цифрових технологій».

Дві-три пари учнів презентують свої програми, клас обговорює та оцінює їх.

V. ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК

Бесіда

1. Зі шкільних уроків літератури вам знайомі поняття «оригінальна» та «перекладна» література. Яку літературу називають оригінальною, а яку — перекладною?
2. Які види перекладів ви знаєте?
3. Поміркуйте, які якості мають бути в перекладача.
4. На ваш погляд, яку роль у розвитку окремої людини та культури нашого народу взагалі відіграє праця перекладачів?
5. Переклад книжок, створених іншими мовами, — це важлива частина діалогу культур, тобто взаємодії, впливу, проникнення різних культур. Навіщо потрібен такий діалог?

VI. ОГолошення домашнього завдання

---

1. Читати уривок пісні дев'ятої (вірші 180—566) поеми Гомера «Одіссея».
2. **Індивідуальне завдання.** Підготувати повідомлення «Етапи античної літератури», довідку про Гомера та гомерівське питання.

ЗОЛОТІ СТОРІНКИ ДАЛЕКИХ ЕПОХ

УРОК №2

ТЕМА: **КУЛЬТУРА І ЛІТЕРАТУРА АНТИЧНОСТІ.
ТВОРЧИСТЬ ГОМЕРА.
МІФОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ПОЕМИ ГОМЕРА «ОДІССЕЯ»**

Мета: ознайомити учнів із етапами розвитку античної літератури, сюжетом поеми Гомера «Одіссея», особливостями поетики твору, розглянути поєднання в поемі міфологічних і побутових елементів, проаналізувати пісню дев'яту «Одіссеї»; розвивати вміння складати тези усного виступу, аналізувати образ героя та особливості поетики епічного твору; застосовувати знання літературознавчих понять під час аналізу твору; сприяти формуванню в учнів високих моральних якостей, прищеплювати інтерес до античної культури та літератури.

Компетентності, що формуються: *предметні* — уміння характеризувати літературу античності, називати її видатних представників, давати загальну характеристику змісту поеми «Одіссея», знання основних відомостей про Гомера; *ключові* — уміння вчитися (уміння використовувати виразне та пошукове читання); інформаційно-цифрова компетентність (уміння використовувати цифрові технології для підготовки повідомлень про античну літературу, життя Гомера).

Обладнання: ілюстративний матеріал до повідомлень учнів (портрети античних митців, філософів, науковців), текст поеми Гомера «Одіссея» в перекладі Бориса Тена.

Тип уроку: комбінований урок.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бесіда

1. Пригадайте з уроків історії та зарубіжної літератури, що називають античністю.
2. Що вам відомо про античність?
3. Які давньогрецькі міфи ви знаєте? Наведіть приклади крилатих висловів, джерелами яких є античні міфи.
4. З творчістю яких античних авторів ви ознайомлювалися на уроках зарубіжної літератури?
5. Які жанри літератури сформувалися ще за часів античності?

Слово вчителя

Доба античності давно минула, і здається, що сучасній людині немає діла до богів з античних міфів, страждань героїв Есхілових трагедій та переживань античних поетів, що відображені в їхніх віршах. Битви тієї доби, описані Гомером в «Іліаді», відгриміли більш як тридцять століть тому. Але чимось давнина приваблює читачів. Нас і досі жваво хвилюють події Троянської війни в зображенні Гомера. Твори далекого минулого захоплюють людину нового часу розповідями про назавжди зникле життя, що виявляється разуче подібним до нашого життя сьогодні.

Вам уже багато відомо про культуру і літературу Давньої Греції й Давнього Риму. Сьогодні та на наступному уроці ми знов повернемося в добу античності та ознайомимося з видатною пам'яткою літератури тих часів — поемою Гомера «Одіссея».

III. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ УРОКУ, ФОРМУЛЮВАННЯ РАЗОМ З УЧНЯМИ МЕТИ УРОКУ

IV. СПРИЙНЯТТЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Повідомлення учнів

Учні, які виконували індивідуальне завдання, представляють повідомлення «Етапи розвитку античної літератури». Текст виступу учнів див. в електронному додатку до посібника. Під час виступу клас складає тези.

Бесіда

1. Які етапи розвитку античної літератури виділяють дослідники?
2. До якого етапу відносять творчість Гомера?
3. Назвіть представників класичного етапу, твори яких ви вивчали в школі.
4. У чому полягає особливість літератури елліністичного етапу?

Слово вчителя

Дві найвеличніші пам'ятки античної літератури — твори «Іліада» і «Одіссея», автором яких традиційно вважають грека Гомера. Про видатного поета майже нічого не відомо, крім імені. Про це у вірші «Гомер» сказав український поет Микола Негода:

Безжальний час все зводить нанівець,
І що ви, люди, знаєте про мене?
Хіба лиш те, що я, сліпий співець,
Спізнав, як бог, осяяння натхненне.
Де народився я — ніхто не зна,
Сім древніх міст на те претендували.